

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Quid sit scientia media, & in quo differat à scientia conditionatorum,
quam Thomistæ in Deo agnoscunt?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

potentiæ visivæ, ob suam materialitatem, est tantum coloratum præsens, non verò absens, vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit potentia spiritualis & immaterialis, habet pro objecto non solum bonum præsens & existens, sed etiam absens & futurum; ut constat in actu spei, vel desiderij, qui fertur in bonum futurum & possidendum, non verò de facto habitum & possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

57. **O**bjicit insuper quidam Recentior in manuscriptis: Si darentur in Deo decreta conditionata ex parte objecti, qualia admittuntur à Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo contrarios, & inter se non coherentes, tam circa mala, quàm circa bona: Sed hoc absurdum est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Sequela Majoris, quantum ad primam partem, probatur. Si Deus habuit decretum conditionatum quò statuerat quod Ceilitæ proderent Davidem, & ipsum traderent in manus Saül; cum aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea urbe discederet, ne incideret in hoc malum, sequitur quòd Deus simul voluit, & noluit traditionem Davidis in manus Saül: quod idem est ac si quis præpararet venenum alicui in poculo, quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione præcaveret, ne poculum attingeret: quod est simul velle, & simul nolle alicui malè facere. Simili argumento probant secundam partem Majoris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum conditionatum prædeterminandi Tyrios ad pœnitentiam, si Christus illis prædicasset Evangelium; cum aliunde absolute decrevisset, quòd Christus apud illos nunquam prædicaret; simul & semel voluit illis bene facere, & sollicitè impedire, ne effectum suæ benevolentie consequerentur; qui affectus non videntur inter se coherentes, sed omnino disparati & contrarij.

58. Respondeo negando sequelam Majoris, quoad utramque partem: Illi enim affectus, & illæ diversæ volitiones non opponuntur inter se, cum non terminentur ad idem objectum, eodem modo, sed diversimodè consideratum. Sicut enim mercatores v. g. imminente tempestate, simul volunt projicere merces, voluntate efficaci & absoluta, ad conservandam vitam; & simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci & conditionatâ, si nempe non adesset imminens vitæ periculum; & sicut docent Theologi, Deum habere voluntatem antecedentem de salute omnium hominum (quam D. Thomas supra relatus docet esse conditionatam ex parte objecti) & simul voluntatem consequentem, absolutam, & efficacem salvandi solos electos: quæ duæ voluntates rectè inter se coherent, nec opponuntur; quia licet in idem objectum tendant, non tamen eodem modo, sed diversimodè consideratum, ut in Tractatu de voluntate Dei fusè exponemus. Ita similiter nullum est inconveniens admittere, quòd Deus voluntate absoluta & efficaci, noluerit traditionem Davidis in manus Saül, nec conversionem Tyriorum; & simul utramque voluerit volitione quadam inefficaci & conditionatâ, si nimirum David maneret in Ceila, vel si Christus apud Tyrios prædicaret.

*Disp. 4.
art. 1.*

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim media, magnum est ac celebre disputandi argumentum, & quæstio magni ponderis ac momenti; cum ex ejus decisione pendeat resolutio omnium ferè quæstionum & controversiarum, quæ inter Thomistas & Recentiores, de divinis prædefinitionibus, de physica prædeterminatione, gratia de se efficaci, & prædeterminatione ante prævisa merita, his temporibus agitantur. Unde hæc quæstio accuratè, & diligenter pertractanda est, & veluti ad pondus Sanctuarij ponderanda; id est ad normam Scripturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theologicarum examinanda. Sed priusquam celebrem hanc quæstionem aggrediar, Lectorem eruditum & benevolum præmonitum velim, me nolle cum Adversarijs voluntate & affectu, sed ratione tantum & intellectu contendere; & in hac gravi ac momentosa quæstione, ab omni verborum, & aculeorum amaritudine abstinere: suspecta enim ea est sententia, quæ lucem exosa, nudam & apertam videri refugit, seque convitiis occultat: infirma & rationum indiga, quæ solis se maledictis defendit; illique qui solis se convitiis & verborum aculeis contegunt, rectè à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas atramentum ante se evomere aiunt, ut piscatores effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit scientia media, & in quo differat à scientia conditionatorum, quam Thomistæ in Deo agnoscunt?

Nomine scientiæ mediæ, quam Recentiores ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa & infallibilis futurorum conditionatorum, ante decretum actuale & exercitum, quòd Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientiæ mediæ, & aperiatur status hujus celeberrimæ quæstionis, quæ inter Thomistas, & Recentiores versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. & Paulo V. in Congregatione de Auxilijs, inter Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Thomistarum propugnans, & Patres Gregorium de Valentia, ac Ferdinandum de Vallida, Societatis causam agentes, sapiens agitata fuit, quædam necessariò præmittenda sunt, ac diligenter observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione scientiæ mediæ, duo præcipuè importari. Primum est, in Deo esse cognitionem certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum, v. g. conversionis Tyriorum, si Christus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos, ut habetur Matthæi 11. & Lucæ 10. vel traditionis David in manus Saül, si mansisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 13. Secundum est, talem cognitionem esse priorem decretò, & ab illo independentem, ac fundatam in aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn iij

terminatam. De primo puncto, an scilicet ponenda sit, vel neganda in Deo, talium objectorum certa & infallibilis cognitio, nulla aut parva est controversia, inter Thomistas, & Recentiores. Licet enim Ledesma, Zumel, & Cabrera videantur Deo denegare certam & infallibilem horum futurorum notitiam, illique attribuere cognitionem tantum probabilem & conjecturalem, & pro hac sententia à Suare, aliisque Recentioribus citentur; ab ea tamen eos rectè vendicat Joannes à S. Thoma, & clarè demonstrat, referendo illorum verba, & textus expressos, illos ab hac doctrina, penitus esse alienos; solumque docere, quòd si Deus talia futura cognosceret in causis secundis, antecederet ad suum decretum, illa non cognosceret certò, & infallibiter, sed tantum coniecturaliter: quia secluso decreto prædeterminante, ac prædefiniente illorum futuritionem, non sunt alio modo cognoscibilia, ut disp. 4. contra Molinam & Becanum fusè ostendimus: supposito tamen hoc decreto, non negant, sed asserunt esse in Deo certam & infallibilem horum futurorum notitiam. Totum ergo pondus controversiæ, quæ à sexaginta ferme annis inter Patres Societatis, & S. Dominici versatur, est circa secundum punctum: an scilicet talis cognitio futurorum conditionerum sit prior decretò, & ab illo independens: vel illò posterior, & in eo fundata? Sive, an Deus cognoscat actus nostros liberos, ut conditionatè futuros, v. g. conversionem Petri, si ponatur in talibus occasionebus, & circumstantiis, priusquam divina voluntas habeat decretum actuale & exercitum, absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti, quò definit, ac determinet talem conversionem, si Petrus in his vel illis occasionebus, & circumstantiis constituatur: quòd ut claritè percipiatur.

Art. 2.
§. 5.

2. Notandum secundo, Quòd licet defensores scientiæ mediæ, admittant, vel fingant in Deo, in signo rationis antecedente, vel concomitante talem scientiam, decretum quoddam generale & indifferens, concurrenti cum causis liberis, si illæ velint, vel ad quocumque illæ voluerint: negant tamen omne decretum determinatum, & de se efficax, quò Deus antecederet ad prævisionem nostri consensûs, absolutè, vel conditionatè determinet, quid homo facturus sit; & quòd futuritionem nostrorum actuum, prioritate naturæ & causalitatis antecedit; tale enim decretum existimant libertati creatæ repugnare, & ideo ex industria dixi in descriptione scientiæ mediæ, illam esse cognitionem certam & infallibilem futurorum conditionerum ante decretum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem, ut per hoc indicarem, totum pondus hujus questionis & controversiæ, in eo potissimum versari: an scientia futurorum conditionerum, sit independens à decreto prædeterminante, & prædefinitione voluntatis divinæ, vel in eo fundata?

3. Notandum tertio, Cognitionem illam futurorum conditionerum, independentem à decreto actuale & exercito, eoque anteriorem, quam Recentiores admittunt in Deo, ab illis vocari *scientiam mediæ*. Vel quia (ut ipsi dicunt) mediat inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat; est enim necessaria ex parte subjecti, scilicet Dei, utpote antecedens omne actuale decretum liberum de futu-

A ritione rei; sicut in nobis primæ cogitationes sunt necessariae, quia antecedunt omnem electionem nostræ voluntatis; & est libera ex parte objecti, quia terminatur ad objecta libera, ad futura scilicet contingencia conditionata, quæ per illam cognoscuntur. Vel secundo hæc scientia vocatur mediæ, quia per illam Deus attingit futura conditionata, quæ veluti medium tenent locum, inter merè possibilem, quæ cognoscuntur per scientiam simplicis intelligentiæ, & absolutè futura, quæ attinguntur per scientiam visionis. Vel denique (ut alij volunt) talis scientia dicitur mediæ, quia est medium (inquiunt) divinitus inventum, ad evertendas hæreses Pelagij & Massiliensium, ac Lutheri & Calvinistarum, & ad conciliandam libertatem humanam cum divinis decretis; quatenus illa ponit electionem, & determinationem humanæ voluntatis, prius à Deo prævisam, saltem sub conditione, quam aliquid definit, vel determinet circa ejus actus liberos absolutè futuros.

4. Notandum quarto, Quòd licet omnes ferè Patres Societatis (paucis exceptis, quos infra referemus) agnoscant in Deo scientiam illam mediæ, non tamen omnes eodem modo illam explicant & admittunt. Discrepant enim, in primis in assignando medio in quo illa fundetur: ut enim supra vidimus, Molina & Becanus volunt Deum cognoscere futura contingencia & libera antecederet ad suum decretum, in causis secundis, & in quadam eminentissima cognitione liberi arbitrij, quam *supercomprehensionem* vocant. Suarez & Fonseca, in decreto ut futuro in sequenti signo rationis. Theophilus Raynaudus in voluntate humana, nudè & solitariè sumpta, & sine divino concursu considerata. Alij demum, omnia illa mediæ rejiciunt, & volunt Deum certò cognoscere futura contingencia, tam absoluta, quam conditionata, in veritate objectiva, quam habere dicunt antecederet ad decretum, & independentem ab illo. Secundo discrepant in eo quòd aliqui admittunt hanc scientiam, ut membrum ab aliis omnino distinctum; alij illam reducant ad scientiam simplicis intelligentiæ; alij verò existimant, ad scientiam visionis commodius revocari posse. Tertio differunt in eo quòd aliqui profitentur, hanc scientiam esse novam, & antiquis Theologis prorsus incognitam: alij verò dicunt eam esse perantiquam, & à temporibus Augustini, usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse. De quo fusè articulo sequenti.

5. Ex his facilè intelligitur, quid sit scientia mediæ, & in quo conveniat, & differat, à scientia conditionerum, quam Thomistæ in Deo agnoscent. Conveniunt enim in hoc, quòd utraque est certa, & infallibilis, & neutra conjecturalis solum & probabilis; sed differunt in eo quòd prima est independens à decreto actuale & exercito, eoque anterior; secunda verò, illò posterior, & in eo fundata. Prima naturalis, & necessaria ex parte subjecti, & libera solum ex parte objecti, ut antea exposuimus. Secunda verò est libera, non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subjecti, utpote supponens decretum, & liberam determinationem voluntatis divinæ. Denique scientia mediæ est speculativa, cum non faciat, sed supponat suum objectum (liberum scilicet consensum voluntatis humanæ, sub conditione prævisum) & ab eo mensuretur, & dependeat, quantum ad veritatem & certitudinem.

Scientia verò conditionatorum quam nos admittimus, est eminenter speculativa & practica; nec mensuratur à suo objecto, quantum ad veritatem & certitudinem, sed potius est ejus regula & mensura.

ARTICVLVS II.

Utrum scientia media sit nova, & à Recentioribus inventa; vel antiqua, & olim à Pelagianis, & Semipelagianis asserta?

6. **S**cientiam mediam esse novam, & antiquis Theologis prorsus incognitam, plures ex ejus defensoribus asserunt. Molina enim in Concordia ad quæst. 23. art. 4. & 5. hæc scribit: *Quia hæc nostra ratio concilianda libertatis arbitrii cum divina prædestinatione, à nemine quem vidimus, fuit hucusque tradita, ideò paulo fufius est exponenda. Addit: Si ab Augustino ea data & explanata fuisset, Pelagiana hæresis nunquam fuisset exorta; neque ex Augustini opinione, concitationibusque ejus cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos defecissent. Similia habet Fonseca quæst. 6. Metaph. sect. 8. ubi in Domino gloriatur, se primum in Deo quandam de actibus liberis sub conditione futuris excogitasse scientiam, quam dicit esse mediam inter scientiam Dei naturalem, & liberam. Annuit Vazquez Molina & Fonseca, ait enim 1. p. disp. 67. cap. 7. *Quid mirantur Scholastici Theologi, si præter scientiam simplicis intelligentiæ & visionis, nos aliam ponamus cujus ipsi mentionem non fecerunt?* Et Granado tract. 5. disp. 3. sect. 2. dicens: *Quid mirum est, si temporum decursu aliquid novi à recentioribus Theologis excogitatum sit?* Denique Valentini Herice 1. p. dif. 7. cap. 10. sic ait: *Quis nesciat hanc scientiam mediam latuisse Scholasticos, & à nostris Patribus, è tenebris in quibus latebat erutam, diligenti Patrum assiduæque lectione?* Suarez verò iltis cautior & prudentior, asserere non audet hanc scientiam esse novam, & à Patribus Societatis inventam, ne solo novitatis titulo contemnatur; sed è contra contendit illam esse antiquissimam, à temporibus D. Augustini usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse, imò & è visceribus Augustini, in quibus latebat, erutam fuisse.*
7. Porro talem scientiam olim Pelagianis & Semipelagianis valde fuisse familiarem, eosque ad illius usum, quasi ad portum confugisse, ut salvâ libertate nostrâ, Dei certam prædestinationem & vocationem facerent, adeò manifestum est, ut vix egeat probatione: communia enim erant hæc duo apud illos principia, prædestinare idem esse quòd præscire, & quemlibet prædestinari ex præviso aliquo salutis initio à seipso, etiam sub gratia petito, unde consequitur necessarius usus scientiæ mediæ, ut expressè docet Pelagius commentarijs in cap. 8. & 9. ad Romanos. Unde D. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Mirum est cum his coarctantur angustiis, in quanta se abrupta præcipitent, metuentes retia veritatis: ideò, inquit, nondum natorum alium oderat, scilicet Esau, & Iacob diligebat, quia futura eorum opera prævidebat, & ex ipsorum operibus, Deum habere aut odium, aut misericordiam. Idem habet Julianus libro 1. operis imperfecti folio 184. dicens: *Non in seminibus, sed in moribus esse**

A distantiam, siquidem Iacob & Esau unâ seminis exceptione conceptos, & unâ vi parentis effusi, diversos nimium exitus pro diversitate meritorum pertulerunt. Quenam verò fuerint illa merita parvulorum, ex quorum præscientia amor Dei aut odium nasceretur; mirum est ut ea explicarent, in quæ deliramenta lapsi sint. Quidam dicebant ipsam luctam geminorum, uni vitio, alteri merito esse versam, quod impugnat D. Augustinus epist. 106. Alij volebant parvulos quorum unus post baptismum, alter ante baptismum obierit, prævisos si viverent aliqua bona vel mala opera elicituros, quorum causâ unus alteri anteponeretur. Unde Augustinus epist. 105. ad Sixtum, versus finem, sic inducit eos loquentes: *Deus in eis quos hinc aufert prævidit quemadmodum victurus esset, si viveret; & ideò quem nequiter novit esse victurum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non qua fecit, sed qua facturus fuit.*

B Idem deliramentum Semipelagiani expressius docuerunt, ut apertè colligitur ex epistola Prosperi ad Augustinum, ubi refert quòd cum illi à Catholicis premerentur contra id quod assererent, Deum non dare dona suæ gratiæ, nisi supponendo initium aliquod bonæ voluntatis, exemplò parvulorum, qui cum omnes sint peccato originali astricti, nec in illis possit esse ullum initium bonæ voluntatis; quidam tamen baptismum recipiunt, alij verò sine illo decedunt; respondebant (ut refert idem Prosper) *Tales perdi, talesque salvari, quales futuros illos in annis majoribus, si ad adultam servarentur ætatem. Scientia divina prævidet.* Similiter cum urgerentur exemplò adultorum: quòd enim quibusdam infidelibus prædicetur fides, alijs verò non annuntietur Evangelium; vel quòd tali tempore venerit Christus, & non alio, non potest reduci ad voluntatis meritum, cum omnes sint, vel essent sub peccato infidelitatis conclusi, ac proinde indigni ut ad eos Christus veniret, vel eis fides annuntiaretur: *Respondebant* (inquit idem Prosper) *dispensasse Deum tempora & ministeria prædicationis, juxta quod prævidebat aliquos credituros, & exorturam esse bonarum credulitatem voluntatum.* Vel ut loquitur D. Hilarius Arelatenfis Episcopus, in epistola ad eundem Augustinum: *Cum autem dicitur eis, quare alijs, vel alicubi prædicetur vel non prædicetur Evangelium: dicunt id esse præscientiæ divinæ, ut eo tempore, & ibi, & illis veritas annuntiaretur, quando & ubi prænoscebatur esse credenda.* Unde Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum, prædictis Prosperi & Hilarij litteris respondens, hoc Semipelagianorum commentum, ad merita parvulorum conditionatè futura, si ad adultam pervenirent ætatem, recurrentium, satis demirari non potest, nam cap. 13. hujus libri sic ait: *Judicari autem quemquam, non secundum merita quæ habuit quandiu fuit in corpore, sed secundum merita quæ fuerat habiturus, si diutius fuisset in corpore, unde opinari potuerunt homines, quorum ingenia non esse contempnibilia vestra indicant littere, & mirans & stupens reperire non possum, nec credere audeam, nisi vobis non credere non audeam.*

E Ex his patet, præscientiam illam futurorum conditionatorum, antecedentem decretum, non esse novam, nec à Molina vel Fonseca excogitam, ut illi immeritò gloriantur; sed à Pelagianis & Semipelagianis inventam, ut suos tuerentur